

DZĪVES
PIEREDZE

(zināšanas,
attieksmes,
prasmes)

-

DZĪVEI

(izziņai,
apdomai,
rīcībai)

Latvijas Universitāte

Dr.fiz., asoc.prof.

ANDRIS BROKS

Tālrunis: 26 567 120 (mob)

E-pasts : andris.broks@lu.lv

Blogs: <http://blogi.lu.lv/broks/>

„Saruna PAR DZĪVI un IZGLĪTĪBU”

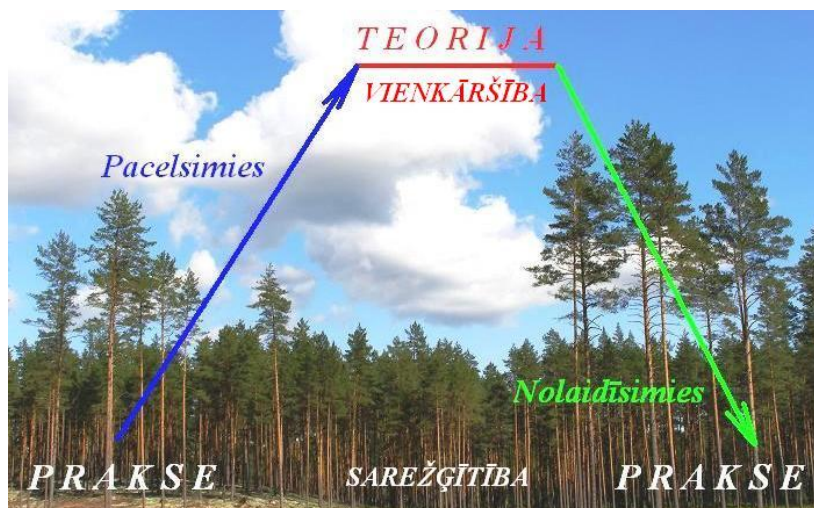
ar Valmieras Valsts ģimnāzijas skolēniem

2012.gada 7.novembrī

Ievadam

Mūsu ikdienā pašlaik ir vērojama sadrumstalota daudzveidība - liels raibums un troksnis, valda savdabīgs apjukums mūsdienu dzīves straujo izmaiņu un pārmaiņu apstākļos. Trūkst vienotības virzībai uz kopīgiem mērķiem un tādēļ mums visiem šodien īpaši svarīgi ir spēt orientēties šajā situācijā, apzinot atsevišķās aktualitātes gan vispārīgā kontekstā, gan detaļās.

Šajā sakarā mūsu tikšanās pamatvadula būtu šāda: padomāsim VIENKĀRŠĪ par dzīvi un izglītību mūsdienu DAUDZKĀRŠAJĀ – sarežģītajā PASAULĒ, par dzīves un izglītības sistēmisko apzināšanu un īstenošanu. Proti, lai orientētos, ir jāpaceļas savā pasaules redzējumā no prakses uz teoriju, lai pēc tam apdomāti nolaižoties būtu sperts veiksmīgs solis uz priekšu mūsu personīgajā un sabiedrības dzīvē

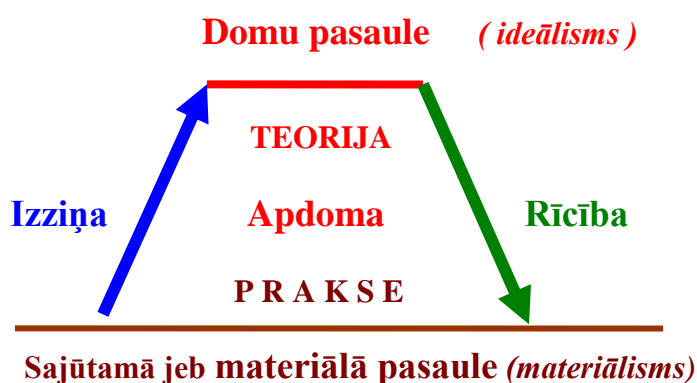

DZĪVE – daudzveidīgu cilvēkdarbību kopums

Ikvienas cilvēkdarbības **s ū t ī b a** ir vairāk vai mazāk apzinātas cilvēka dzīves vajadzības apmierināšana.

Ikvienas apzinātas cilvēkdarbības **b ū t ī b a** ir process, kuru raksturo trīs fundamentālas sastāvdaļas: **izziņa** – **apdoma** - **rīcība**.

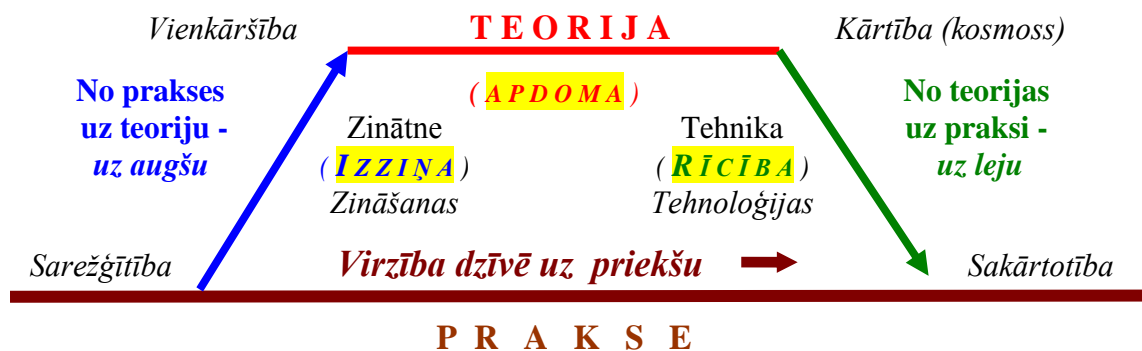
Cilvēkdarbību universalā struktūra (TRAPECE – cilvēkdarbību fraktālis)

Teorija – dzīves prakses **izziņas** rezultāts apdomātai **rīcībai** dzīves **praksē**

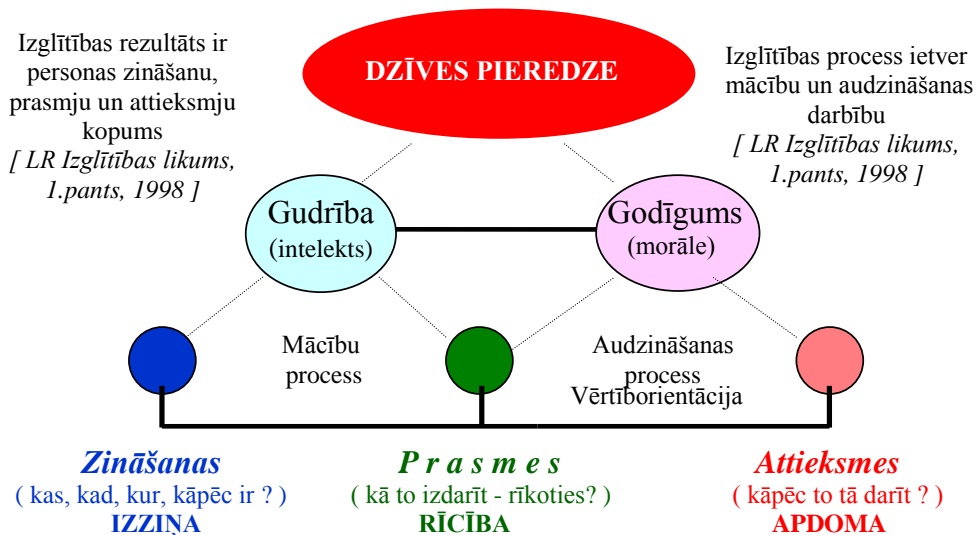

Apzināta cilvēkdarbība - augšup no prakses uz teoriju, tad apdoma un lejup no teorijas uz praksi - tikai tad ir sperts solis dzīvē uz priekšu.

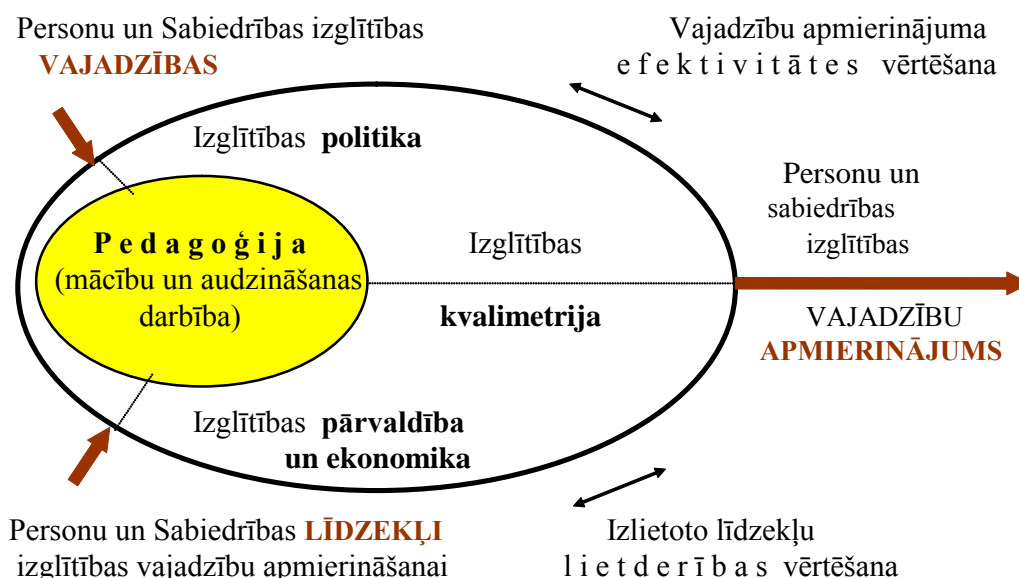
IZGLĪTĪBA – īpaši organizētā veidā iegūta dzīves pieredze dzīvei

Izglītības kā dzīves pieredzes s a t u r a pamatstruktūra

Izglītojošā darbība kā mērķtiecīga darbība ietver vadības un izpildes procesus. Attiecīgo izpilddarbību tradicionāli sauc par pedagoģisko darbību un tās veicējus par pedagogiem jeb, runājot un rakstot latviešu valodā, par skolotājiem, kuri izglītības iestādēs jeb skolās īsteno savu pedagoģisko darbību. Skolotāji savukārt ir pedagoģiskā sadarbības procesa vadītāji, bet skolēni – izpildītāji. Skolēni savukārt vada un izpilda savu patstāvīgo un radošo izglītojošo darbību. Vadības procesus raksturo jēdzieni „brīvība” un „atbildība”, bet izpildi – „tiesības un pienākumi”.

Izglītojošās darbības organizātoriskā struktūra

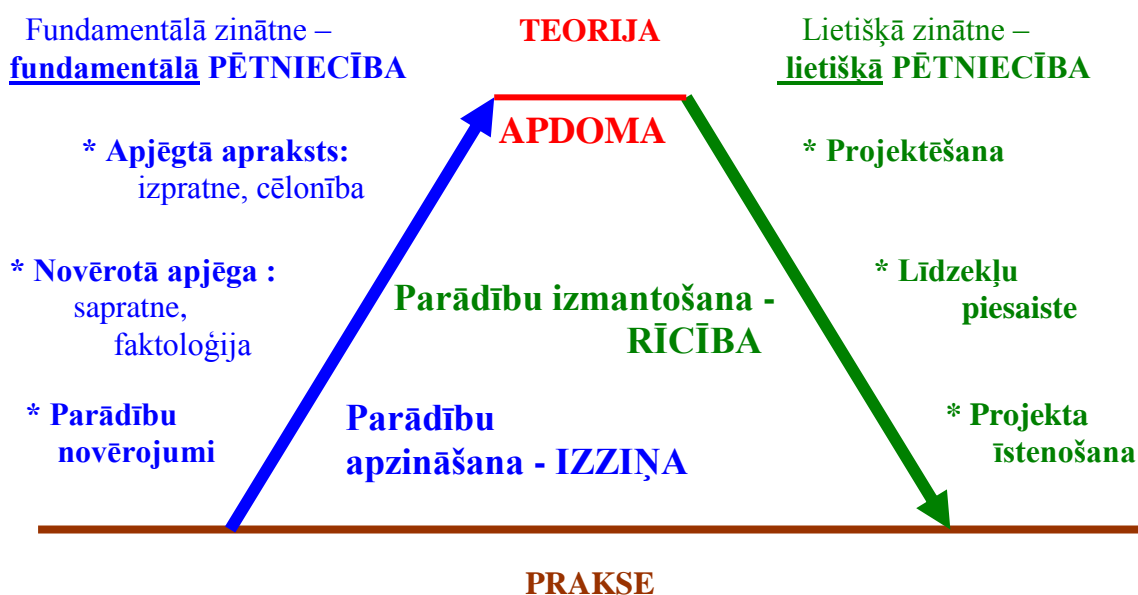
PĒTNIECĪBA – fundamentāls dzīves pieredzes ieguves veids

Pētniecība jeb pētnieciskā darbība ir īpaša cilvēkdarbība, kuras būtība ir **jaunas dzīves pieredzes ieguve dzīvei**, bet būtību raksturo universālā cilvēkdarbību trapece **IZZĪŅA – APDOMA – RĪCĪBA**. Citiem vārdiem, **pasauls parādību PĒTNIECĪBA** ir individuāla vai kolektīva neziņas, neprasmes vai attieksmes kā nepieciešamās dzīves pieredzes trūkuma novēršana (problēmu risināšana), lai apmierinātu konkrētu dzīves vajadzību.

Pētniecības pamatveidi

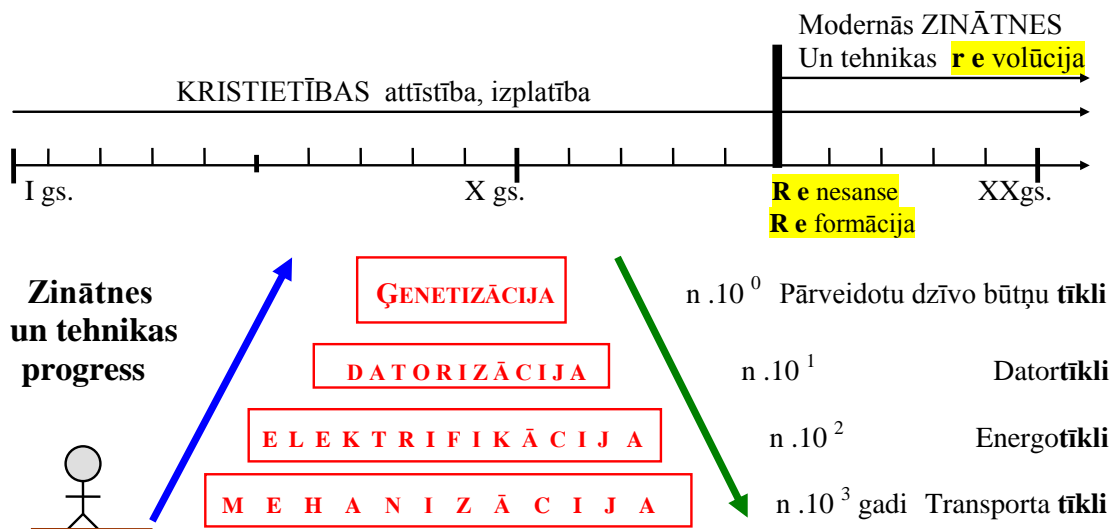
PĒTNIECĪBA	Mākslinieciskā	Zinātniskā	Saimnieciskā
Lietišķā	Dizains	Tehnika	Ekonomika
Fundamentālā	Māksla	Zinātne	Politika
Izglītojošā	Māksla un Dizains	Zinātne un Tehnika	Politika un Ekonomika
	Jūtas Tēli, izjūtas, Emocijas	Prāts Jēdzieni, izpratne, Atziņas	Griba Mērķi, izdarība, Darbi

Zinātniskā pētniecība

Zinātnes un Tehnikas Revolūcija - sasniegumi un to izmantošana

Mūsdienu Rietumu kopienas kultūras un civilizācijas attīstība

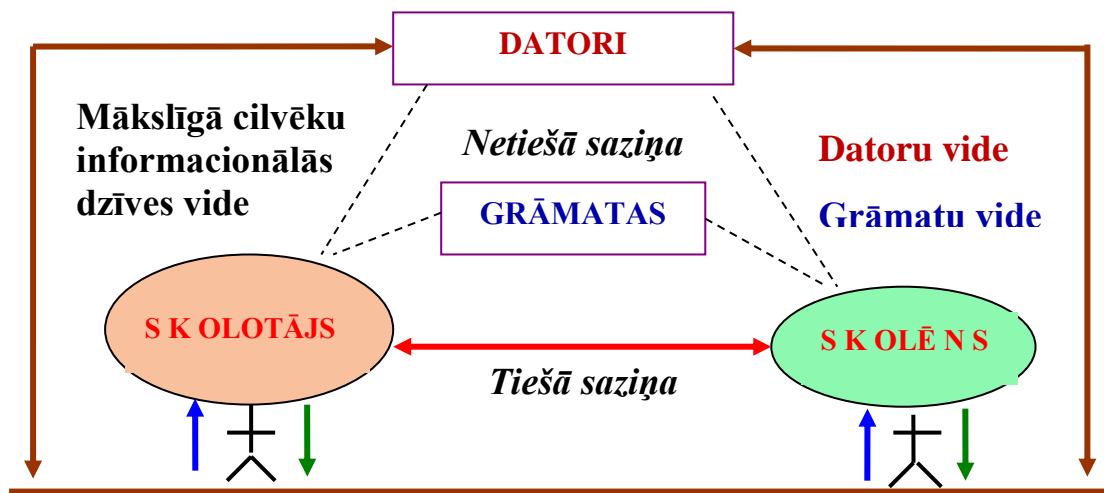
Zinātnes straujā progresa un tā rezultātu plašās izmantošanas rezultātā cilvēces dzīvesvide kļūst arvien mākslīgāka jeb tehniskāka, kamēr dabasvide jau prasa īpašu aprūpi un aizsardzību pret cilvēku saimnieciskajām darbībām. **Strauji veidojas mākslīgajai dzīvesvidei jeb tehnovidei atbilstošs t e h n o c i l v ē k s.**

Pedagoģiskā procesa aktuālās inovācijas

* Izglītojošās pētniecības attīstība

* E-izglītības vides attīstība

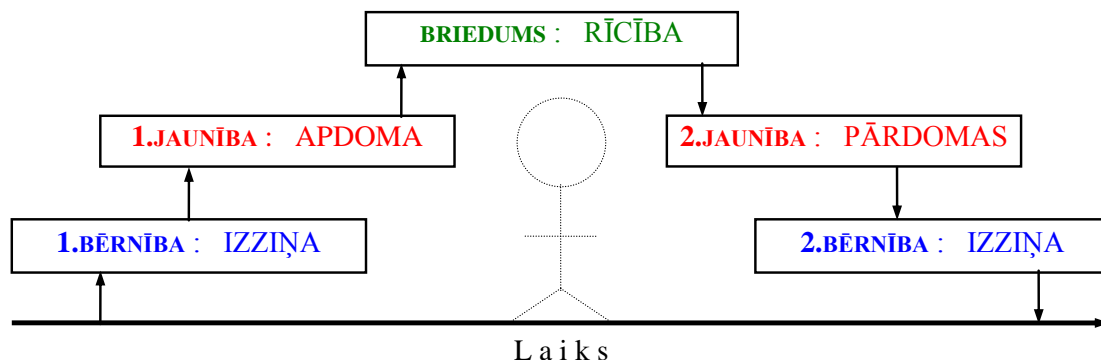
Skolēna un skolotāja sadarbības datorizācija –
e-izglītības vides attīstība

Cilvēku dabiskā un mākslīgā fiziskās dzīves vide

Nobeigumam – senas dziesmas jaunās skaņās

Cilvēka mūžs pasaules procesu ritumā

Latvija pašlaik attīvi iesaistas pasaules globālajos procesos, strauji liberalizējoties un attīstot brīvā tirgus ekonomiku.

Mūsdienu dzīvi pilnvērtīgi īstenos un tālākattīstīs tikai tās valstis un tie cilvēki, *kas būs spējīgi (griboši un varoši)* pietiekami ātri un saturīgi orientēties sarežģītajos (daudzveidīgajos un strauji mainīgajos) dzīves procesos.

Mēs, latvieši, materiālajā ziņā nekad nevarēsim sacensties ar lielajām tautām, un mums pēc tā arī nav jātiecas. **Mums ir jācenšas būt stipriem garīgā laukā**, it īpaši *mākslā* un *zinātnē*, izkopjot savas nacionālās īpašības. Tas ir mūsu galvenais uzdevums, ko pildot audzināsim ne vien sevi, bet arī citas tautas.

J.A.Students "Vispārīgā pedagogija" (1933)

Bet garīgā darbība taču nav tikai zinātne un māksla –
kalpošana zinātnei un mākslai !

Vai latviešiem būt arī saimniekiem ?

**Kā mēs gribam dzīvot -
kāda ir mūsu dzīvei nepieciešamā
dzīves pieredze - izglītība ?**

Kādu kam izglītību kādai dzīvei ?

IZGLĪTĪBA - dzīves pieredze dzīvei		Dzīves VIRZĪBAI	EKSISTENCEI dzīvē
ZINĀTNISKĀ	Dominē PRĀTS (atziņas, jēdzieni - <i>izpratne</i>)	Fund. un lietišķā pētniecība	Dzīvesvides uzraudzība, apkope, atjaunošana
SAIMNIECISKĀ	Dominē GRIBA (vajadzības, līdzekļi - <i>izdarība</i>)	Saimnieciskā jaunrade	Zinātnes un mākslas sasniegumu izmantošana
MĀKSLINIECISKĀ	Dominē JŪTAS (emocijas, tēli - <i>iztēle</i>)	Radošai iedvesmai	Sadzīvei, izklaidei

Pasaulei, Eiropai, Latvijai šodien un rīt ir ļoti nepieciešami
mūsdienu dzīvei **gudri un godīgi** cilvēki !

Nopietnu domu rosināšanai ieteicamas DVD diskos pašlaik
pieejamās filmas **KONFŪCIJS** un **MELANHOLIJA**

Lielāko daļu problēmu pasaulē izraisa nekvalitatīva domāšana.

/ Edvards Bono /

Edward de Bono „THINK! BEFORE IT'S TOO LATE” (2009)
Edvards Bono „Domā! Kamēr nav par vēlu” (Zvaigzne ABC,2012)

